

Дата: _____

Клас: _____

Тема: «Соціальна структура суспільства в XVI столітті»

Мета: визначити соціальну структуру українського суспільства в XVI столітті; порівняти становище привілейованих верств тогочасного українського суспільства; охарактеризувати та оцінити діяльність князя Василя-Костянтина Острозького; *розвивати* громадянські та соціальні компетентності (виявляти відповідальність, уникати негативних стереотипів та узагальнень, а також мови ворожнечі в обговоренні суспільних проблем і різних соціальних груп); інформаційно-комунікаційну компетентність (критичне ставлення до інформації з різних джерел); культурну компетентність (визначати та пояснювати значення належності до соціокультурної спільноти); підприємливість та фінансову грамотність (виявляти інтереси різних спільнот/груп і шукати способи їх узгодження для розв'язання проблем); вільне володіння державною мовою (шукати інформацію та використовувати різні види джерел); формувати вміння виявляти ініціативність, приймати рішення, розв'язувати проблеми, читати з розумінням, висловлювати власну думку усно і письмово; *виховувати* особистість, яка здатна постійно самовдосконалюватися, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни.

Очікувані результати. Після цього уроку учні/учениці будуть: *знати* дати укладення Литовських статутів; *вміти* розташувати в хронологічній послідовності відомості про характерні для XVI і першої половини XVII ст. процеси соціально-економічного життя на теренах України; *розуміти* поняття «шляхта», «магнат».

Обладнання: підручник: Історія України: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Г. М. Хлібовська, О. В. Наумчук, М. Є. Крижановська. – Тернопіль: Астон, 2025. – 256 с.; атлас: «Історія України. 8 клас» (ДНВП «Картографія»), мультимедійна презентація.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

I. Організаційна частина.

Вітання і перевірка відсутніх учнів/учениць.

Створення сприятливої психологічної атмосфери уроку та формування позитивного емоційного налаштування на навчання.

II. Перевірка домашнього завдання. Актуалізація опорних знань.

Бесіда

1. До яких держав Європи й Азії входили українські землі на початку XVI століття?
2. Назвіть адміністративно-територіальні одиниці, створені на українських землях у складі Польського королівства?

3. Чому на початку XVI століття до Московської держави відійшли Чернігівщина та Новгород-Сіверщина?

Коментований перегляд та інтерпретація візуальних джерел. Разом з Клію розгляньте ілюстрації реконструкцій (с. 19), що на них зображено? Зробіть припущення, хто міг жити у цих населених пунктах? Представниками, яких соціальних станів вони були?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Він був найвпливовішим магнатом і політичним діячем Речі Посполитої кінця XVI століття. Володіючи величезними земельними маєтками, містечками та містами, він сприяв заселенню прикордонних із «Диким полем» (як тоді називали великі території причономорських степів) земель та боронив їх від татарських нападів. Після згасання польської королівської династії Ягеллонів, він був одним із кандидатів на польську корону, а як Рюрикович, мав шанс претендувати і на те, щоби стати навіть московським царем. Але в історію він увійшов як «некоронований король Русі» і як ревним поборник і оборонець православ'я та українського народу, а також як засновник академії, де була видана перша (однією книгою) повна Біблія церковно-слов'янською мовою. Це був видатний державний і суспільний діяч України, якого шанують також в Білорусі, Польщі та Литві.

Щоб дізнатися ім'я цього великого українця, вам потрібно уважно попрацювати на сьогоднішньому уроці.

IV. Вивчення нового матеріалу.

План

1. Соціальна структура українського суспільства.
2. Литовські статути.
3. Шляхта – привілейована верства суспільства.

1. Робота в парах. Опрацюйте с. 19-20 і зобразіть соціальну структуру українського суспільства у вигляді схеми. Творчість та оригінальність заохочуються. Схема може мати будь-який вигляд (драбина, сходи, піраміда тощо), але повинна чітко відображати становище та ієрархію різних соціальних станів.

Робота над поняттями. Шляхта – це ... Посполите рушення – це ...

Робота з рубрикою «Барвограй ідей» (с. 20).

Питання:

✓ Опишіть зовнішній вигляд шляхтянки та селянки, використовуючи такі слова: головний убір, прикраси, тканина.

✓ Які елементи одягу жінок XVI століття використовують сучасні жінки?

2. Робота з відео. Перегляньте фрагмент і дайте відповіді на питання:

✓ Коли були створені Литовські статути?

✓ Що змушені виконувати шляхтичі за право володіти землею?

✓ Яке особливе покарання застосовувалося до шляхтичів згідно Литовським статутам?

Робота з історичним джерелом. Із «Литовського статуту 1529 року» про права населення (с. 21).

Питання:

✓ Яким суспільним верствам гарантувалося дотримання їхніх прав?

✓ Ким ці права надавалися?

3. Робота в групах. Опрацюйте текст підручника на с. 21-22 і визначте права і обов'язки князів (група 1), панів (група 2) і шляхтичів (група 3). Спікери кожної з груп озвучують відповіді від імені представника шляхетського стану.

Робота в парах. Уявіть, що ви журналіст і вам потрібно взяти інтерв'ю у Василя-Костянтина Острозького. Використовуючи рубрику «Життєтека» (с. 22-23) підготуйте декілька запитань з біографії цієї історичної особи. Роль респондента гратиме ваш сусід.

Робота з рубрикою «Галявина творчості» (с. 23).

V. Закріплення вивченого матеріалу.

Перевірте себе, зайшовши за покликанням <https://cutt.ly/sefszxyV> або за QR-кодом.

VI. Підсумки уроку.

Метод «Прес». Учні та учениці висловлюють свої думки стосовно уроку за алгоритмом. «Ми вивчили... Ми навчилися ... Нас зацікавило ... Отже, ...»

VII. Домашнє завдання.

Опрацювати § 3 «Соціальна структура суспільства в XVI столітті».

https://drive.google.com/file/d/1hm1b3VF_R1Jpo6rKUEcCz9at8RyGiDv/view

